

VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta 2027–2030

Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Yleisesti kehysriihestä

EK odotti kehysriihestä ja julkisen talouden suunnitelmalta erityisesti kasvuun tähtäviä toimia. Suomen talous tulee saada nopeasti kasvukäyrälle. Vain kestäväällä talouskasvulla varmistetaan hyvinvoinnin tulevaisuus ja taitetaan jatkuva velkaantuminen. Kasvun ja uudistumisen vahvistamiseksi tarvitaan johdonmukaisia pitkäjänteisiä ratkaisuja verotuksessa, vienninedistämisessä ja investointiympäristön kehittämisessä. EK:n näkemyksen mukaan päätökset kehysriihessä jäivät valittavan pieniksi. Muun muassa kotitalousvähennyksen korottaminen, puhtaiden investointien verohyvytyksen jatkaminen ja korjausrakentamisen vauhdittaminen ovat oikeansuuntaisia toimia.

Liikenneinfran rahoitus

Hallitus päätti nostaa investointiohjelmaan sisältyvien liikennehankkeiden määrää ja rahoitusta 274 miljoonalla eurolla kehyskaudella 2027–2030. Rahoitusta kohdennetaan mm. eurooppalaisen raideleveyden suunnitteluun Tornion Kemiin ja kaksoisraiteen rakentamiseen Karjalan radalla Lappeenrannan ja Lauritsalan välisellä rataosuudella. Investoinneissa painottuu sotilaallinen liikkuvuus ja itäisen Suomen liikennetarpeet.

Vastaavasti perusväylänpidon rahoitukseen kohdennetaan kehyskaudella vuosittain 30–38,5 miljoonan euron uudet leikkaukset. Leikkaukset heikentävät teiden ja ratojen ylläpitoa ja lisäävät korjausvelkaa. Perusväylänpidon rahoitustaso on jo aiemmin alennettu tulevalle kehyskaudelle tasolle 1,3 mrd.€/v. Verrattuna kuluvaan hallituskauteen, jolloin rahoitus on ollut keskimäärin 1,8 mrd.€/v, taso on nyt yli 500 miljoonaa euroa alhaisempi kuin perusväylänpidon tarve.

Liikenteen verotus

Liikenteen verotukseen tulee pieniä muutoksia. Matkakuluvähennyksen omavastuuosuutta alennetaan 800 euroon vuodelle 2026 vähentämään polttoaineiden hinnan nousun vaikutuksia työmatkoihin. Aiemmin tehtyjen päätösten mukaisesti polttoaineverotuksen CO₂-komponenttia kevennetään 50 miljoonalla eurolla vuonna 2027.

Seuraavalle hallituskaudelle vuodesta 2028 alkaen kohdistuu ammattidieselmenettelyn käyttöönotto sekä ajoneuvoveron alentaminen vuodesta. Ajoneuvoveroa alennetaan 10 miljoonaa euroa, jolla on vähäinen merkitystä ajoneuvokohtaisesti. Ammattidieselin veroa palautettaisiin 40 miljoonaa euroa. Menettelyn heikkous on se, ettei se kohdistu kotitalouksiin eikä kaikkeen yritysten liikenteeseen.

Meri- ja lentoliikenteen kestävä polttoaineet

EK pitää valitettavana, ettei kehysriihessä linjattu toimia meri- ja lentoliikenteen kestävien polttoaineiden tuotantoon ja omavaraisuuteen.

Polttoaineiden tuotanto, saatavuus ja hinta ovat herkkiä maailmanpoliittisille kriiseille ja tapahtumille. Viimeisimpänä Iranin sota johti Lähi-Idän öljyn ja kaasun tuotannon sekä merilogistiikan halvaantumiseen. Omavaraisuus polttoaineiden tuotannossa parantaa oleellisesti kriisien sietokykyä yritysten ja koko yhteiskunnan toiminnassa. Omavaraisuus paranee, kun hyödynnetään polttoaineiden tuotannossa vaihtoehtoisia raaka-aineita sekä hajautettua tuotantoa ja toimitusketjuja.

Suomessa meri- ja lentoliikenteen polttoaineiden omavaraisuuden lisäämiseen on erinomaiset edellytykset, sillä saatavilla on raaka-aineita sekä uusiutuviin polttoaineisiin että hyvä toimintaympäristö synteettisten polttoaineiden tuotannon käynnistymiselle.

EK:n tiedossa on merkittäviä investointiaikeita lähivuosille, kunhan käynnistysvaiheessa päästään parempaan liiketoiminnan varmuuteen asiakkaista ja tulevasta kysynnästä. Tällaisessa uuden tuotannollisen monitahoisen ekosysteemin käynnistysvaiheessa valtion rooli tulee keskeiseksi. Valtion toimia tarvitaan luomaan toisaalta tuki investointipäätöksille ja toisaalta näkymä pitkäjänteiseen kysynnän kehittymiseen. Hyviä päänavauksia on jo nähty esimerkiksi liikenteen päästöjä vähentävien energiateknologian demonstraatiohankkeiden osalla, mutta lisää toimia tarvitaan. EU-säädäntö luo taustalla osaltaan kysyntää ja investointivarmuutta.

Valtiolle syntyy tukitoimien rahoitus liikenteen päästökaupasta, joka tuottaa valtiolle tuloa meriliikenteen osalta noin 100 miljoonaa euroa ja lentoliikenteestä noin 45 miljoonaa euroa vuodessa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on esittänyt meri- ja lentopolttoaineiden tuotannon ja käytön tukemista Suomessa. Tämä edellyttää investointien tukimenettelyn valmistelua sekä meri- ja lentopolttoaineiden käyttäjille mekanismia hinnaneron tasoittamiseen fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna.